

סיכום שיחת היועצות עם פרופ' יואב שוהם בנושא 'למידה מקוונת בימי קורונה' 22.4.20

הקשיים בלמידה מקוונת:

חשוב ליצור הבחנה בין שלבי הלימודים והאתגרים השונים המאפיינים כל שלב. יש להבחין בין ה"כאן ועכשיו" לבין ראייה ארוכת טווח – איך נראה חינוך בעולם הדיגיטאלי (נגישות למידע ומרצים, אופציות לפרסונליזציה ועוד).

בכל מדיום חדש משכפלים תחילה את מה שעשינו במדיום הישן. למשל, כשהטלוויזיה הגיעה לעולם, התכניות הראשונות היו למעשה רדיו מצולם. באופן אנאלוגי, מרבית הלימוד המצולם (package online courses) הקיים כיום מושתת על הרצאות פרונטליות ושקפים ויש בכך משום 'עלבון למדיום' (אי ניצולו). יש כאלו שעשו דברים יותר מעניינים כמו Udacity (העלות של הפקת קורס היא בערך פי 10 מאשר אלו של Coursera). אנחנו בדרך כלל חושבים על הקורסים האלה כעל ההתפתחות של כיתת הלימוד, אבל למעשה זו האבולוציה של ספר הלימוד. אמנם זה ספר יותר עשיר אך בכל זאת ספר. לפיכך, הלמידה המקוונת לא תמיד מצדיקה את הציפיות כיוון שזה כמו 'לשלוח ספר' לתלמידים ולומר להם 'תלמדו'. אפילו בסטנפורד, במחלקה למדעי המחשב מתחבטים בכל מיני שאלות הנוגעות ללמידה מקוונת.

במדינה קטנה כמו שלנו יש הזדמנות לייצר תשתית לאומית שתאפשר שיתוף בין-אוניברסיטאי עם קורסים ברמה מאד גבוהה, כך שלא רק מכללה קטנה תוכל ליהנות מקורסים ברמה גבוהה אלא גם אוניברסיטאות גדולות תוכלנה לאגם משאבים.

המערכת נמצאת ב'סטרס' גבוה המגביל את אפשרויות הפעולה שלה. יתר על כן, מדובר במערכת חדשה. בניגוד לאוניברסיטאות בהן הייתה התנסות ראשונית עם למידה מקוונת, בבתי הספר כמעט ולא היה ניסיון קודם בלמידה מסוג זה, מה שמקשה על יישומה מעבר לבעיות התשתית (אמצעי קצה, אינטרנט, תוכנות חדשות).

האבחנה בין למידה א-סינכרונית לסינכרונית היא גסה מדי. הסינכרונית מתייחסת לכל הכיתה בזום והמורה מנסה לשחזר את מה שעשה בכיתה. הא-סינכרונית מתייחסת לשיעורי בית שהמורה שולח לתלמידים. כל מי שמעורב בלמידה הזו לא מקבל את התמיכה הנדרשת. המורים נדרשים לפתור את כל הסוגיות הפדגוגיות והתשתיות תוך כדי התמודדות עם אילוצי התא המשפחתי הפרטי שלהם. מרצים שעולים לשידור מקבלים ליווי של עוזרי הוראה שתוך כדי שיעור מעביר למרצה את השאלות ועוזר לו לנהל את השיעור. במקרה של ילדים עם כישורי קשב פחות בשלים, ניהול ההוראה המקוונת עוד יותר מורכב. התלמידים וההורים זקוקים לעזרה באותה מידה – המורה לא זמין לתת עזרה כזו כיוון שהוא עסוק בללמד.

אפשר להציע כל מיני מבנים מסובכים, אבל בעין הסערה צריך למצוא פתרונות קצרי טווח שעשויים לייצר שינוי משמעותי:

1. להקנות מסגרת פעולה כללית – הגדרת מושגים: סוגי שיעור, עשה ואל תעשה לפני, בזמן ואחרי. הגדרה טובה ועדינה יותר של המושגים 'למידה א-סינכרונית' ו'סינכרונית'. זה לא חייב להיות אחיד. ניתן להישען על "תפריט" שמהווה מסגרת. אפשר לגזור זאת מתוך רעיונות טובים שעבדו ובמאמץ יחסית לא גדול.
2. הקמה של שתי מערכות תשתית מתנדבים לתמיכה – כל 'המבודדים בבית', שמחזיקים בידע טכנולוגי וידע בתחומי התוכן יכולים לתמוך במורים ובתלמידים. גם תלמידים מבוגרים יותר יכולים להיות פוטנציאל ל"חונכים". אפשר לעשות זאת באמצעות "קול קורא למתנדבים". בסיטואציה כזו אפשר יהיה לחבר בין פריפריה ומרכז וזה יכול להחזיק מעמד גם מעבר לקורונה. איריס וולף ציינה שהפלטפורמה של תומכי הוראה שכבר עברו מיון וסינון יכול להיות בסיס לנושא הזה. הדר גפני ציינה שהיא יודעת שיצאה פנייה למומחים בתחום של הטכנולוגיה להתגייס לנושא. עינת קריצמן ציינה שסטודנטים להוראה שאמורים להצטרף בעוד זמן מה למערכת החינוך הם פוטנציאל ויכולה להיות כזו כזו תרומה הדדית. המתנדבים לא חייבים להיות המומחים הכי גדולים אלא מומחים מספיק "סיירת ולא אוגדה".

עקב האכילס של הלמידה המקוונת היא בתהליכי המדידה. באקדמיה זה יותר קל. אפשר לדבר על נשירה של סטודנטים מקורסים, על ציון, על השמה בקורסים מכווני תעסוקה. כשמדברים על ילדים צעירים יותר זה הרבה

יותר מורכב. צריך לשאול מהם המדדים הקלאסיים באמצעותם נבחנים הישגים חינוכיים וכיצד יבואו לידי ביטוי במעבר ללמידה מקוונת.

דלית אטרקצ'י נתנה סקירה עולמית:

1. אנדריאס שלייכר אמר, שהלמידה מרחוק מגדילה את הפערים החברתיים ומייצרת פערים חדשים. כל המדינות בעולם מתחבטות לגבי הפערים והחסמים. במדינות קטנות הרבה יותר קל להתמודד עם זה. אסטוניה התמודדה עם הנושא בצורה הטובה ביותר; הממשלה חילקה אמצעי קצה לתלמידים ולמורים וכן סיפקה הדרכה כיצד להשתמש בצורה מיטבית בטכנולוגיות. מערכת החינוך כוללת רק 250,000 תלמידים מכיתות א'-יב'.
2. גם מדינות כמו סינגפור, פינלנד, מדינות סקנדינביות נוספות הנחשבות למדינות מובילות בחינוך מתקשות להגיע לכל התלמידים.
3. בארה"ב התמונה מגוונת וכמספר המדינות כך ההתייחסות. קיימת שונות גם בין המערכת הפרטית לציבורית כאשר המצב במערכת הפרטית כמובן טוב בהרבה מזה שבציבורית.

הצעות והערות של משתתפים נוספים:

1. צמצום מספר שעות ההוראה שנדרשות ממורים על מנת שיוכלו להקדיש זמן ללמידה. כך איכות השיעורים תעלה.
2. הקמת קהילות מורים שיתמכו במורים בשני היבטים – תמיכה טכנית באתגרים טכנולוגיים ותמיכה בנושא ארגון וניהול תכנית העבודה.
3. המורים שבמצוקה הם אלו שנצמדים להוראות של משרד החינוך. מורים שלא נצמדים להוראות אלו 'פורחים' ועושים דברים חדשניים.
4. תכנית 'מפרש' נועדה להפוך את המנהלים לפרו-אקטיביים ויזמיים- כמה מאות מנהלים וצוותים שמלווים על ידי צוות המשרד. "סטודיו קורונה" שנפתח – חילוץ תובנות מתוך הצלחות ויצירת מודל שיעמוד לרשות מערכת החינוך כולה.
5. יש צורך בלמידה מעמיקה של הדרג שמחובר לשטח.